



Informe 2012 de l'Equip de Visites al CIE de la Zona Franca (Barcelona)

Les morts de l'Ibrahim Sissé, de Guinea Conakry, el 6 de gener del 2012 al Centre d'Internament per a Estrangers (CIE) de Barcelona, i la de la Samba Martine, de la República Democràtica del Congo, el 19 de desembre del 2011 al CIE de Madrid, són casos extrems que van mostrar amb cruesa la manca de condicions bàsiques que existeixen als CIE i que pateixen els immigrants retinguts en els mateixos. Però el CIE de Barcelona, lamentablement, compta en el seu historial amb les morts el 2008 de dos interns més que van passar despercebudes per a l'opinió pública, en Jonathan Sizalima (20 anys), ciutadà equatorià, i el 2010, en Mohamed Abagui (22 anys), ambdues morts suposadament per suïcidi.

Davant la gravetat dels esdeveniments i l'ambigüitat en el funcionament i la gestió d'aquests centres, la *Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants*¹ crea el gener del 2012 un grup de visites a interns del CIE de Barcelona, format per voluntaris. L'objectiu d'aquesta iniciativa és acompanyar, servir i defensar les persones retingudes al Centre. La [Fundació Migra Studium](#) va assumir la coordinació d'aquest servei, al qual s'hi han sumat altres entitats i plataformes que treballen en la defensa dels drets dels migrants i pel tancament dels CIE.

L'any 2012 hem visitat 55 persones internes i hem acompanyat algunes de les seves famílies, fent un total de 220 visites, amb un equip de 14 voluntaris i voluntàries.

El CIE de Barcelona està situat al polígon industrial de la Zona Franca, allunyat de la ciutat i d'accés difícil en transport públic. Totes les persones internades són homes, tot i que hi ha un pavelló destinat a dones però que s'utilitza per retenir-hi els immigrants interceptats en travessia i les dones detingudes són traslladades directament al CIE de València. Té capacitat per a 240 persones i una mitjana d'ocupació de 200 interns, el període mitjà d'internament és d'uns 45 dies i passen pel CIE de la Zona Franca unes 1800 persones a l'any. Així doncs, la nostra incidència en l'acompanyament als interns és del 3% del total dels interns que passen pel CIE.

¹ Constituïda per unes 25 entitats entre les quals hi figuren Justícia i Pau, Càritas Diocesana de Barcelona, Cristianisme i Justícia i la Fundació Migra Studium.

1. Impacte psicològic de l'internament

A través de la seva experiència vital, els interns ens han plantejat les condicions d'ingrés i d'internament en els CIE. Constatem el xoc emocional (desconcert, confusió, rebel·lió, desesperança, ruptura-pèrdua-dol, etc.) que per a les persones internades i per als seus familiars suposa perdre, en poques hores, la seva forma de vida i trobar-se, de cop, a l'interior del CIE a l'espera de que "algú" decideixi el futur de les seves vides, al marge de les conseqüències que per a ells se'n derivin. Als interns sense antecedents penals, l'ambigüitat d'estar detinguts sense haver comès cap delictes els hi provoca un fort qüestionament identitari, frases como "*jo no he comès un delictes*", "*jo no sóc un criminal*", "*jo no he fet mal a ningú*", van ser molt freqüents a les converses amb els interns.

2. Dificultats trobades per acompanyar les persones internes

- a) No hi podem accedir com a entitat social. Només podem visitar els interns com a particulars en el torn de visites de familiars i amics, i per a això hem de disposar de les dades d'identificació d'algun intern per poder visitar-lo. Difícilment arribem a contactar amb els que es troben en situació de més soledat o precarietat.
- b) El maig del 2012 es va canviar l'horari de visites, de la tarda al matí. El canvi als matins ha limitat seriosament les possibilitats d'acudir al Centre als voluntaris amb obligacions laborals.
- c) Dificultats amb l'idioma. No hi ha servei de traductors. Depenem de la col·laboració dels funcionaris per a que autoritzin, o no, un altre intern a actuar de traductor, i depenem que els interns s'avinguin a prestar aquest servei.
- d) Tot i que les nostres visites sempre són ben rebudes i agràides pels interns, també notem que esperen de nosaltres més ajuda (orientació o informació de la seva situació legal que ens és difícil obtenir) o recolzament en situacions personals dins del CIE o fora (amb els seus familiars, amics o advocats) que ens són difícils d'atendre.

Generalment, no se'ns impedeix ni se'ns dificulta l'accés als interns, i fins i tot trobem col·laboració i ajuda, a vegades sorprenent, per part dels funcionaris en servei. Però depenem de la major o menor disposició de l'equip de funcionaris que hi ha en cada moment per facilitar les coses. Aquests ens coneixen i saben el servei que prestem. Durant les nostres visites, trobem des d'una amatent disposició de col·laboració a una indiferència i manca de col·laboració totals. Resulta molt arbitrari i depèn d'actituds personals més que d'instruccions concretes.

3. Perfil de les persones visitades

Les persones visitades procedien de l'Amèrica Llatina, el Magrib, l'Àfrica Subsahariana, l'Europa de l'Est, l'Indostan i l'Orient Mitjà, amb edats compreses entre els 18 i els 60 anys, detinguts en la seva majoria en l'àmbit territorial de Catalunya.

Interns del CIE de Barcelona acompanyats per MigraStudium el 2012

Continent/Regió	País	Nombre d'interns visitats	Total	% del total
Amèrica Llatina	Brasil	1	13	23,6%
	Bolívia	3		
	Colòmbia	3		
	Xile	1		
	Equador	4		
	Nicaragua	1		
Magrib	Algèria	8	17	30,9%
	Marroc	9		
Àfrica Subsahariana	Camerun	2	10	18,2%
	Gàmbia	2		
	Guinea	1		
	Guinea Conakry	2		
	Senegal	3		
Europa de l'Est	Geòrgia	5	5	9,1%
Indostan	Bangladesh	3	9	16,4%
	Índia	2		
	Pakistan	4		
Orient Mitjà	Iemen	1	1	1,8%
Total		55	55	100%

Les **circumstàncies personals** dels interns acompanyats són molt variades:

- Interns amb residència estable, arrelats a la seva població o barri, i fins i tot en alguna entitat local. Entre ells, hi ha interns establerts a Espanya amb les seves famílies o que han creat família estable al nostre país. Altres conviuen en pisos amb altres immigrants.
- Interns amb malalties cròniques o en seguiment mèdic per risc de reactivació de dolències molt greus.
- Interns atesos per organitzacions socials per causa de malaltia o situació d'exclusió social.
- Interns afectats per drogoaddicció i en tractament amb metadona.
- Interns que desitjaven retornar als seus països i que no entenien la necessitat de l'internament en espera de la seva repatriació.
- Interns exasperats i desesperats fins al punt d'autolesionar-se per evitar la seva extradició.
- Interns que patien per les seves vides si se'ls retornava al seu país d'origen.
- Interns amb la vida trencada per la manca de treball, els problemes familiars, el "tripijocs" o els petits delictes per subsistir, en un entorn de violència del qual, aparentment, no se'n podien estar.

Les circumstàncies de la seva detenció també són diverses:

- Detinguts a la via pública pel seu aspecte o característiques ètniques. La policia els va aturar i sol·licitar documentació. En ocasions, els funcionaris de la policia anaven de paisà i ens parlen de provocació per part dels funcionaris.
- Viatgers detinguts en trànsit a la frontera de La Jonquera (Girona).
- Detinguts en batusses o incidents al carrer o en locals públics.
- Detinguts en jutjats o comissaries al presentar-se a una citació; en uns casos per imputació de càrrecs, en uns altres per prestar declaració com a testimonis i en uns altres, per a control de documentació.

4. Queixes i lesions de drets que hem detectat durant les visites

4.1 Absència d'informació

Quan ingressen al CIE se'ls hi proporciona informació escrita sobre el Centre en les llengües més usuals (Creu Roja assegura que en espanyol, francès, anglès, àrab, rus). Tanmateix, molts no entenen la informació que se'ls hi proporciona, en uns casos perquè no està redactada en una llengua que coneguin, en uns altres casos, perquè no saben llegir, i encara en uns altres, pel desconcert general davant la situació que viuen.

No s'explica als interns la seva situació jurídica concreta. La majoria no comprèn la seva situació ni té el nom ni el telèfon dels seus advocats, i els que disposen d'aquesta informació tenen múltiples dificultats per contactar amb ells. Segons sembla, mitjançant sol·licitud prèvia, poden accedir a la informació que es disposa a l'interior del CIE. La falta de contacte amb els seus advocats limita les seves possibilitats de defensa.

No hi ha un servei de traductors-intèrprets.

4.2 Comunicació amb l'exterior molt limitada

La comunicació amb l'exterior resulta difícil ja que els interns només poden accedir a cabines públiques de pagament que resulten insuficients. Els interns ens demanen targetes per poder fer trucades. Els interns també ens demanen roba i recanvis per al *kit* d'higiene. Segons sembla, no sempre es disposa de *kit* d'higiene per als interns i hi ha temporades en les quals aquesta manca s'accentua.

Els interns reben visites en una sala dividida en cabines separades per mampares de vidre que impedeixen el contacte físic dels interns amb els visitants, la comunicació es fa per intèrfon i durant un temps que oscil·la entre 10 i 20 minuts. Els visitants poden dur als interns roba i articles de cura personal que són revisats i registrats per la policia.

4.3 Règim de visites deficient

El règim de visites no està ben organitzat: hi ha retards, suspensions i canvis en els horaris de visites.

Un autobús s'emportava un grup relativament nombrós d'interns. Aquest fet ha retardat el començament de les visites fins a les 17:45. Els familiars de la sala d'espera ens han dit que després, la possibilitat d'allargar les visites més

enllà de les 19:00 quan hi ha hagut alguna demora és completament arbitrària. Que el diumenge, per exemple, es va quedar molta gent sense visitar perquè van tancar a les 19:00 malgrat havien obert tard.

El maig es va procedir a canviar l'horari de visites, passant de les tardes als matins. Això ha reduït dràsticament el nombre de visites dels familiars als interns. Constatem el deteriorament físic i psíquic dels interns que no reben visites, ja sigui perquè han sigut traslladats al CIE de Barcelona des d'una altra ciutat, perquè no tenen una xarxa social o perquè els seus familiars també es troben en situació irregular i no poden fer les visites. A això s'hi suma el canvi d'horari. Aquestes persones tenen més dificultats per accedir a necessitats bàsiques, com ara roba, productes per a la neteja i la cura personal i altres coses, com materials d'oci (llibres, revistes, etc.).

Quan els familiars acudeixen a visitar interns que ja han sigut expulsats, no els informen de la situació.

A una persona li van dir que el seu familiar no es podia presentar a la visita i després va resultar que la va trucar des del Perú, on ja havia estat expulsat. Això també dificulta l'acollida dels expulsats perquè els familiars d'aquí no poden avisar els d'allà perquè els puguin rebre.

4.4 Atenció social i sanitària

Fins al novembre no hi ha hagut atenció social al CIE de Barcelona. El novembre del 2012 es va iniciar aquest servei per part de la Creu Roja. Les seves funcions són:

- Facilitar i organitzar la pràctica d'esports a l'interior del CIE, trencant així la inactivitat a la que els interns es veien sotmesos.
- Fer tasques de mediació a l'interior del CIE entre interns, policia, servei mèdic, menjador, etc.
- Fer tasques de mediació externa, facilitant o promovent el contacte amb els advocats i familiars i facilitant a la infermeria del CIE l'accés als expedients i la medicació per a interns en situació de risc per malalties cròniques.
- Informar als interns de la seva situació personal mitjançant entrevistes personals.

Per a l'assistència sanitària, existeix un espai disposat com a infermeria amb un metge de 8:00 a 15:00 hores i tres infermers cobrint fins a les 22:00 h. Si passa alguna cosa per la nit, truquen al 061. El Director comenta que hi ha moltes simulacions. Tenen un conveni amb l'Hospital Clínic per als casos normals i si és molt urgent, els duen a l'Hospital de Bellvitge. Si els interns tenen història mèdica en algun hospital de Barcelona, els porten a l'hospital, on ja els han atès per la mateixa causa. Però els tractaments mèdics dels interns que pateixen malalties cròniques són interromputs.

En F. és diabètic i l'any 2010 el van operar d'un càncer de tiroides. Durant els mesos previs a l'internament ha acudit a controls i seguiment mèdic periòdic, l'hi estaven fent proves. No es troba bé, té marejos. El visita la doctora del CIE però no li fa massa cas. No té la medicació que ell pren habitualment. Està preocupat perquè té pendents unes visites a l'hospital i si el truquen, com que no té el mòbil, no el podran contactar.

4.5 Agressions físiques, tractament intimidatori i/o degradant i/o maltractaments de paraula

De vegades hem sigut testimonis de comentaris degradants cap als interns i alguns ens han comentat algun maltractament rebut.

En DB va denunciar maltractaments físics a rel d'un incident en el que va reclamar insistentment assistència sanitària per a un company malalt. Va manifestar que el van tancar en una habitació i el van colpejar. Va entregar al seu advocat un escrit explicant els fets amb la firma de 13 testimonis.

WDS va manifestar haver vist com els policies maltractaven físicament un intern. Ens va dir que preferia que la comunicació amb ell la féssim a través de la seva mare, perquè tenia por de que als interns que eren visitats per entitats, els policies els maltractessin.

4.6 Precarietat de les instal·lacions

Els interns es queixen de fred a l'hivern i calor a l'estiu, dutxes sense aigua calenta, que les cel·les col·lectives es tanquen de nit i aleshores tenen dificultats per accedir als banys.

Per anar al bany per la nit, has de cridar molt i de vegades no vénen

També hem constatat dificultats temporals amb els intercomunicadors a la sala de visites. La precarietat de les instal·lacions també afecta els visitants, ja que no existeixen lavabos als quals hi puguin accedir.

He demanat anar al lavabo a un policia. M'ha dit "Demana-li a la meua companya". La companya m'ha contestat que "no hi ha lavabos". Però no és cert, és quelcom arbitrari. Un altre dia un nen volia fer pipí i el van dur a un servei que hi ha entrant a la dreta de l'arc de detecció de metalls.

La utilització d'espais està en funció de l'horari pautat al centre indicant on s'ha d'estar en cada moment.

Equip de visites durant l'any 2012:

Rosa Llorens, Victòria Viñamata, Nani Vall-Ilosera, Quim Pons, Maribel de la Fuente, M. Àngels Duran, Marga Garcia, Lucia Montobbio, Josetxo Ordóñez, Emilià Almodòvar, Elena Ricart, Conxita España, Carlos Alonso, Ginés de Mula.

Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants